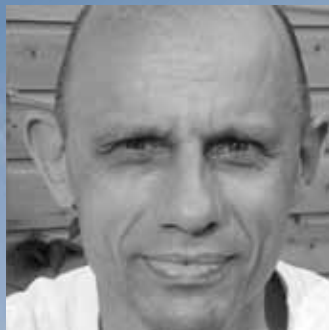

“Natuur is mooi, maar er moet wel wat te beleven zijn”

— Lotty Nijhuis (journalist)

Paul Makken, Senior Adviseur Public Affairs, ANWB

“Nederlanders willen kunnen zien dat er geschiedenis achter zit, dat natuur ontstaan is door menselijk ingrijpen”

“De afgelopen jaren is er een trend van wildernis scheppen. Dan ontstaat er ook altijd debat over de zin en onzin van wildernis. Over cultuurlandschap is eigenlijk nauwelijks debat. Ik denk dat dat komt omdat ‘beleven’ vooral betekent dat Nederlanders willen kunnen zien dat er geschiedenis achter zit, dat natuur ontstaan is door menselijk ingrijpen. Dat gaat over agrarische landschappen, maar ook over secundaire wildernissen: natuurlijke landschappen die in de loop der tijd zijn ontstaan door kaalslag, ontginningen.

Als mensen een dagje erop uit willen, zoeken ze natuurlijk allereerst een mooi gebied. Ze hebben daarbij vaak al een sterke voorkeur, zoals duin of bos. Als ze dan in het gebied zijn, zoeken ze naar het waarom: wat geeft een gebied meer diepte? Het helpt dan als je wat kennis hebt van een landschap. In samenwerking met provincies zijn we een langeafstandsroute voor wandelen en fietsen langs de Romeinse Limes aan het ontwikkelen. Die limes zijn eigenlijk helemaal niet meer te zien. De kunst is om die tijd dan een beetje te laten leven. Dat doen we door informatieborden te plaatsen, door te wijzen op bijzondere kenmerken in het landschap, maar ook door de routes te leiden langs *points of interest*: langs musea en door historische stadjes.

De bulk van de mensen wil op deze manier natuur beleven, wandelend en fietsend, en dat is niet of nauwelijks verstorend op natuurwaarden. Jonge gezinnen vinden het leuk als er een klimtoren of speelplaats is, maar ook dat gaat prima samen met natuur. Natuurlijk moet je niet midden in het broedseizoen door een veldje struinen, maar als dat netjes is aangegeven, doen mensen dat ook niet.”

Zwier van Olst, directeur Buitenleven Vakanties

“De doelgroep bestaat deels uit de postmaterialisten die weinig waarde hechten aan materie en geïnteresseerd zijn in zelfontplooiing”

“Dat is niet onze ervaring. Onze vakantiewoningen staan midden in de natuur. Wij horen van onze bezoekers dat ze daarvoor kiezen juist vanwege de rust. Als er veel activiteit is, dan ervaren ze dat als overlast en zijn ze vaak ontevreden. Wél waarderen onze gasten het als ze handreikingen krijgen voor verdieping, zoals een boek of excursie.

We hebben door marktonderzoeksbureau Motivation eens laten onderzoeken wie onze doelgroep dan precies is. De eerste groep bestond uit de postmaterialisten. Zij hechten weinig waarde aan materie en zijn geïnteresseerd in zelfontplooiing. De tweede groep bestond uit de kosmopolieten, wereldburgers. Tenslotte waren er nog de postmoderne hedonisten, een jongere doelgroep die ook weinig waarde hecht aan materiële zaken, graag actief bezig is en individualistisch is ingesteld. Voor al deze drie groepen is de natuur an sich de beleving. Ze genieten ervan en komen om te onthaasten. Natuur is voor hen overigens wel meer dan een decor. Mensen trekken er wel op uit, om te wandelen bijvoorbeeld. Maar onze gasten zitten niet te wachten op vermaak. Natuurlijk is dit maar een klein gedeelte van de groep mensen die de natuur in gaat. De mensen die in de bezoekerscentra van Staatsbosbeheer komen, daar zit ook een heel ander publiek tussen. Een veel grotere groep van moderne burgerij die wel graag wat te beleven wil hebben. Maar daarvoor hebben we dan het boomkroonpad of een speelbos. Attracties die passen in de natuur.”

Wieger van Beek, OERRR

“Als mensen natuur gaan begrijpen en beleven, gaan ze ervan houden en is de natuur het beste beschermd”

“Natuurmonumenten vindt het belangrijk dat er voor veel verschillende mensen en interesses wat te beleven valt in de natuur. Want een levenslange fascinatie voor natuur, en de wil om deze te beschermen, begint bij beleven. Iedereen heeft zo’n verhaal: opa of oma die je aan het handje meenam door de bloeiende weide, je vader of moeder die je opmerkzaam maakte op die vogels, het vriendje dat net iets makkelijker in die boom klom dan jij.

Heel lang zijn wij als natuurbeschermers een beetje vergeten dat het zo werkt. We wilden natuur beschermen door het exclusief en besloten te houden: hoe minder mensen er in, hoe beter. En zo zijn wij in Europa ver verwijderd geraakt van natuur. Maar langzaamaan zijn we gaan begrijpen dat mensen in de natuur juist een kans biedt. Als mensen natuur gaan begrijpen en beleven, gaan ze ervan houden en is de natuur het beste beschermd.

En de natuur is op veel plekken robuust genoeg om veel verschillende manieren van beleving toe te laten. Neem als voorbeeld het eiland Tiengemeten. Heel makkelijk hadden wij kunnen zeggen: geen toegang meer, laat de natuur haar gang gaan. Maar een aantal mensen met een vooruitziende blik heeft toch gezocht naar mogelijkheden om de pont in de vaart te houden, het eiland helemaal zonder rasters toegankelijk te maken en een prachtige natuurspeelplaats aan te leggen. En zie nu: het barst er van de zilverreigers, en er is voor iedereen, met respect voor elkaar, wat te beleven: de hele dag alleen met je verrekijker, of juist onder de modder een hele dag met je vriendjes.”

Marieke van Doorn, DoornRoos imagineers

“Vanaf een jaar of zes krijgen kinderen zoveel prikkels dat ze de natuur saai vinden”

“De natuur schiet niet tekort, vind ik, voor mij hoeft er niets te beleven te zijn. Echte natuurliefhebbers hebben dat ook niet nodig. Anders is dat voor de moderne mens in het algemeen. Die mens is moeilijk te bereiken. Je hebt blijkbaar beleving nodig om in de huidige tijd mensen te raken. Zeker jonge gezinnen: voor de pure natuur komen ze niet. Vanaf een jaar of zes krijgen kinderen zoveel prikkels dat ze de natuur saai vinden. De natuur moet dus helaas concurreren met andere vrijetijdsbestedingen zoals het Openluchtmuseum en de Efteling. Maar het is wel belangrijk om mensen naar de natuur te krijgen. Want dan gaan ze die natuur ook beter zien, en het belang van natuurbehoud, daar ben ik van overtuigd.

Ik zeg het liever niet, maar soms heiligt het doel dan de middelen. Dus moet je zorgen dat er wat te doen is in de natuur. Daar moeten wel grenzen aan zitten. Je zou niet willen dat de natuur aangetast wordt door activiteiten. Onze game (zie pagina 3) is dan nog best subtiel. Er kunnen maar veertig mensen per dag gebruik van maken en wij hebben ook nog een educatief doel voor ogen, wat kinderen leert over de natuur en ze de waarde ervan laat inzien. Maar je hebt ook de ‘festivalisering’ van natuur, dan wordt bos ineens verhuurd als festivallocatie voor duizenden mensen, met alle gevolgen van dien. Dat is meer exploitatie van de natuur. Wat mij betreft: beleving mag, mits het bijdraagt aan educatie over natuur of de toekomst van natuurbehoud.”

Matthijs Schouten, filosoof Staatsbosbeheer

“Natuurbeleven moet je leren. Je moet je zintuigen openzetten, uit je hoofd gaan”

“Zoals ik de stelling lees, gaat het hier niet zozeer om beleven. Want in de natuur is altijd wat te beleven. Het gaat meer over belevenissen. Bij een belevenis gebeurt er iets spannends, iets dat meteen de aandacht trekt. Beleving is anders, dat betekent: de natuur ingaan en open staan voor wat er zich voordoet. Dat kunnen veel dieren zijn, of weinig dieren. Spannende dingen of geen spannende dingen. Natuurbeleven moet je leren. Je moet je zintuigen openzetten, uit je hoofd gaan. Als je de natuur niet zo goed kent is dat lastig. Bij een belevenis gaat dat vanzelf: er gebeurt iets, en je wordt meteen uit je hoofd getrokken. Daar heb je weinig oefening voor nodig. Voor veel mensen is dat aantrekkelijk.

Natuurbeleving is voor meer en meer mensen niet meer vanzelfsprekend. Zij hebben belevenissen nodig om nog in de natuur te komen. Ik vind het overigens altijd positief als mensen de natuur ingaan, of dat nou is voor beleving of een belevenis. Want als ze eenmaal in de natuur zijn, gebeurt er altijd meer dan ze verwachten, en daardoor worden mensen dan toch weer geraakt. Ik vind het wel jammer dat de natuur eigenlijk gedegradeerd wordt tot decor als je er alleen maar naartoe gaat voor belevenissen. Neem de mensen die naar Afrika gaan om de Big Five te zien. Ze vergeten dat de rest van de natuur ook heel mooi is. Je doet de natuur daarmee tekort, vind ik.”